

'Oorlogscentrale' eindelijk met pensioen ●

Van onze verslaggever
Guus Visscher

1985

GRONINGEN — De oudste telefooncentrale van heel Groningen en Drenthe en een van de oudste van het land wordt binnenkort definitief buiten gebruik gesteld. Alleen in de buurt van Venlo moet er nog een staan van vóór de oorlog. Voor het overige wordt de Siemens F-centrale aan de Reitemakersrijge in Groningen door geen enkele telefooncentrale in leeftijd overtroffen. 43 jaar lang heeft ze met toenemend misbaar haar werk gedaan. In de nacht van 25 op 26 november komt daar voorgoed een eind aan. De tienduizend abonnees die nu nog door haar ratelende relais worden bediend, zullen voortaan hun telefoongesprekken voeren via de veel handzamer, geruislozer en vooral betrouwbaarder Philips PRX.

"Dertig jaar is de gemiddelde technische levensduur van dit soort telefooncentrales," zegt de heer E. Robertus. Hij is als chef beheersgebied Noord van het telefoondistrict Groningen verantwoordelijk voor het wel en wee van zo'n veertig telefooncentrales in de provincie Groningen. De grootste staat aan de Reitemakersrijge. Daar zijn 28.000 van de 300.000 abonnees uit het telefoondistrict op aangesloten. Een groot deel van hen werd al bediend door de PRX, maar 10.000 Groningers, wier telefoonnummers beginnen met een 12, moesten het nog altijd doen met de oude F van Siemens.

De centrale mag dan een oorlogskindje zijn - ze werd gebouwd in 1942, tijdens de Duitse bezetting - op haar gezondheid viel decennia lang niet dat aan te merken. Pas de laatste jaren begon de F te sukkelan. Ze liet steeds vaker steken vallen, met als gevolg dat

steeds meer mensen verkeerd of zelfs helemaal niet verbonden werden. De monteurs van de storingsdienst hebben het geweten.

"Toch is het een wonder dat ze het zo lang heeft volgehouden," zegt Robertus. "Vooral als je ziet hoe sterk het aantal telefoongesprekken in die 43 jaar is toegenomen."

Er wordt wat afgebeeld tegenwoordig. Aan de nieuwe centrales merk je dat nauwelijks, maar bij het F-systeem van Siemens is elke abonnee die bezig is een nummer te draaien duidelijk hoorbaar. Zijn kiesschijf zet aan de Reitemakersrijge een rumoerig relais in beweging, dat ratelend de gewenste verbinding tot stand brengt. Afgaande op de herrie moeten er constant tientallen mensen tegelijk bezig zijn nummers te draaien.

De PRX werkt veel beschaafder. Vrijwel alle bewegende delen zijn in dit apparaat door geruisloze electronica vervangen. Alleen het relais, dat uiteindelijk voor de verbinding zorgt, is nog van het mechanische type. Maar het is heel klein tegenwoordig, en het zit in een glazen buisje, zodat je het niet of nauwelijks hoort.

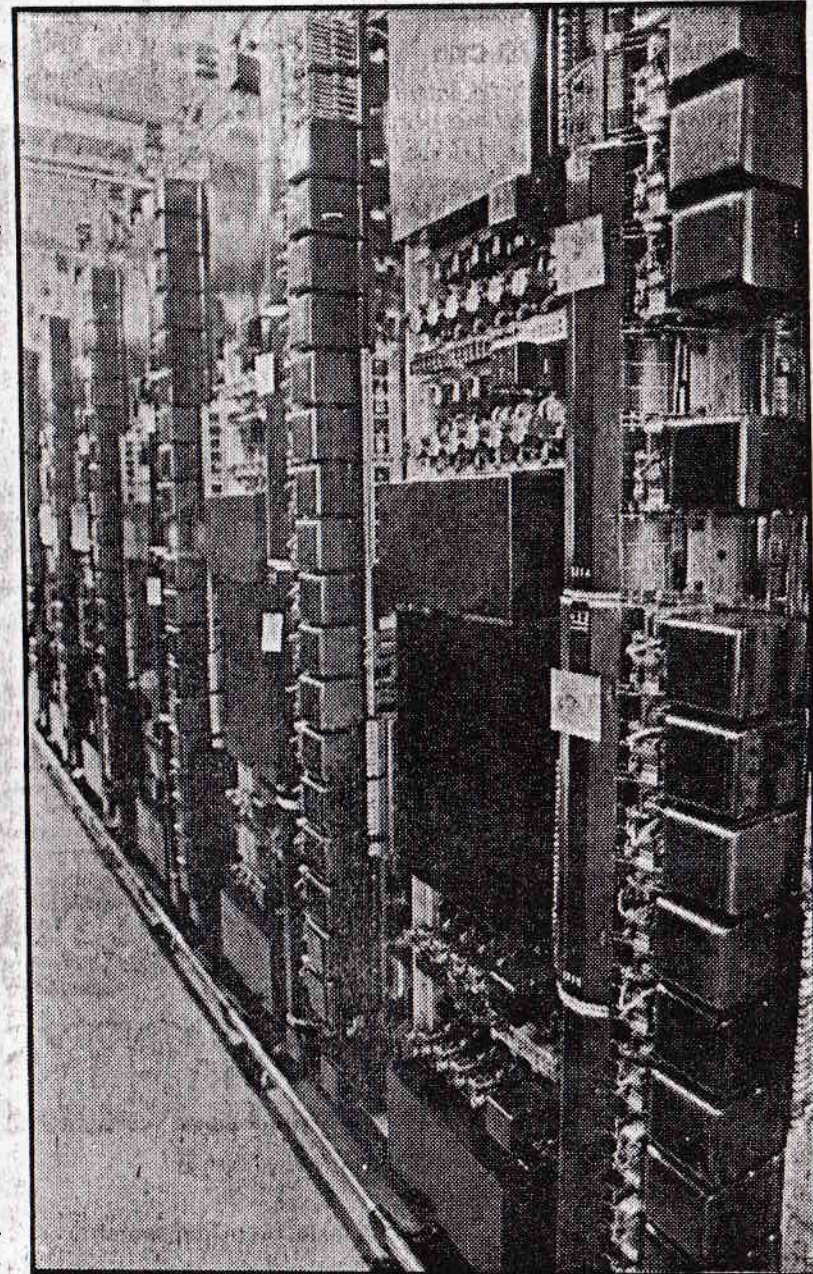
De PRX werkt sneller dan haar voorganger, heeft minder onderhoud nodig en is minder storinggevoelig. De afgelopen weken heeft ze ook al zo ongeveer de helft van het 050-verkeer overgenomen. 560 van de 1200 kabels, waarmee Groningen met de rest van het land verbonden is, zijn nu op de PRX aangesloten. De omschakeling, die juist gisteren voltooid werd, is niet steeds even vlekkeloos verlopen. Abonnees met een nummer beginnend met een 6 hebben het de afgelopen week gemerkt doordat ze vaker dan gewoonlijk op de bezettoon stieten.

De overschakeling van de 10.000 F-abonnees op de PRX is al een paar maanden geleden begonnen. Tien monteurs hebben in ploegendienst van 8 uur 's morgens tot 10 uur 's avonds de benodigde 40.000 aansluitingen gemaakt: vier voor elke abonnee. De 10.000 zijn nu zowel met de oude als met de nieuwe centrale verbonden, maar de oude doet nog het werk. Dat verandert pas in de nacht van 25 op 26 november. Om 12 uur precies - 'nul uur', zeggen ze bij de PTT - duwen monteurs dan de eerste van de tien zenzend plugjes in de hoofdverdeler van de oude centrale, waardoor de verbindingen worden verbroken. Direct daarna halen ze de eerste plugjes uit de hoofdverdeler van de PRX, die dan de verbindingen van de F overneemt.

"We beginnen met de 150 belangrijkste aansluitingen," zegt Robertus. "Artsen, apothekers, politie, brandweer. Die zijn dan hoogstens een paar minuten onbereikbaar. Daarna volgt de rest. We hopen uiterlijk om twee uur klaar te zijn."

Digitaal

De PRX is overigens al lang niet meer het laatste woord op het gebied van telefooncentrales. Daarvoor moet je in Nijmegen zijn, waar sinds gisteren de eerste geheel gedigitaliseerde centrale van Nederland in bedrijf is. Dat is de 5 ESS-PRX van Philips en AT&T, waar helemaal geen mechanische relais meer aan te pas komen. Groningen moet nog tot 1987 wachten voor de eerste 'supercentrale' wordt geïnstalleerd. Daarna duurt het nog 18 jaar voor alle telefoongesprekken in Nederland - volgens de beloften kraak-, ruis- en storingsvrij - door computers worden verwerkt.

● De oudste telefooncentrale van Groningen en Drenthe. Binnenkort worden ze vervangen door modern apparatuur. (Foto: Sjors Visscher)